

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till standardiseringslag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en standardiseringslag. Lagen föreslås innehålla bestämmelser om de allmänna principerna för standarder och den nationella beredningen av standarder samt om den nationella centralorganisationen för standardisering och dess uppgifter. Genom standardiseringslagen fullgörs också de förpliktelser gällande standardisering som uppställts i Europeiska gemenskapens lagstiftning. Det föreslås att lagen skall tillämpas på den

beredning av standarder som sker på nationell nivå. Lagens tillämpningsområde skall omfatta den rent nationella beredningen av standarder, men även deltagande i beredningen av europeiska och internationella standarder samt nationellt införande av dessa standarder. När det gäller standardisering inom telebranschen skall lagen vara sekundär. Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 2003.

INNEHÅLLSFÖTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläge.....	4
2.1. Lagstiftning.....	4
2.2. Praxis.....	5
2.3. Lagstiftning och praxis i vissa europeiska länder	7
2.4. EG:s lagstiftning gällande standarder.....	9
Informationsförfarandet beträffande standarder	9
Referenser till standarder i EG:s direktiv	9
Offentlig upphandling.....	11
2.5. Standardiseringens utveckling i Europeiska gemenskapen	11
2.6. Standardiseringens internationella dimension	13
Europeisk standardisering	13
Global standardisering	14
Avtalet om tekniska handelshinder	14
2.7. Bedömning av nuläget.....	15
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	15
3.1. Mål.....	15
3.2. Förslagen.....	16
4. Propositionens verkningar	16
5. Beredningen av propositionen.....	16
5.1. Samarbete med olika intressegrupper.....	16
5.2. Remissutlåtanden	17
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll.....	17
DETALJMOTIVERING	18
1. Lagförslag	18
2. Närmare bestämmelser.....	26
3. Ikraftträdande	26
4. Lagstiftningsordning.....	26
LAGFÖRSLAG.....	27
Standardiseringslag.....	27

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Standardisering innebär att man utarbetar gemensamma regler för att underlätta näringslivets, den offentliga förvaltningens och konsumenternas verksamhet. Genom standarder kan man utöka såväl produkters som olika systems kompatibilitet och säkerhet, skydda miljön samt underlätta den inhemska och den internationella handeln.

Utgångspunkten för standardiseringen kan anses vara strävan efter enhetliga och klara spelregler. När de tillvägagångssätt som ansluter sig till näringsverksamheten och medborgarnas dagliga liv förändras och kompliceras har det uppstått behov av att å ena sidan skapa alternativa produkter, tjänster och tillvägagångssätt och att å andra sidan reglera och begränsa alternativen. Genom standardisering kan man förbättra verksamhetens ekonomiska effektivitet, främja den tekniska säkerheten och pålitligheten, minska de tekniska handelshindren samt främja uppnåendet av t.ex. mål för konsumentskyddet samt konkurrensmässiga och miljöpolitiska mål.

Ett alltför brokigt utbud av alternativ ökar kostnaderna såväl inom produktionskedjan som för användningen av produkter och system. När industriproduktionen å ena sidan koncentreras till allt större produktserier och å andra sidan bl.a. läggs ut på olika underleverantörer, kan standardisering utnyttjas för att säkerställa produkternas kvalitet, enhetlighet och kompatibilitet. Genom standardisering kan man också effektivisera transporterna samt minska lagringskostnaderna. Dessutom kan tillverkningspartierna förstoras samt å andra sidan kan man med hjälp av standardiserade produktdelar och komponenter framställa slutprodukter som betjänar kundernas individuella behov. För dem som använder produkterna ökar standardiseringen produktens utbytbarhet och kompatibilitet. Detta underlättar anskaffningar och konkurrenssättning samt minskar de problem som uppstår om tillverkaren byts ut.

Med hjälp av standarder är det möjligt att planera och genomföra tekniskt säkra och pålitliga lösningar. Eftersom man vid standardisering försöker beakta senaste

tillgängliga tekniska kunskap, kan man genom att använda standarder undvika föråldrade och opålitliga lösningar. Av denna orsak utnyttjar man i stor utsträckning standarder i den lagstiftning som gäller teknisk säkerhet, pålitlighet och kompatibilitet. Med hjälp av en standard är det möjligt att individualisera den tekniskt uppnåbara nivån och man behöver inte ta in detaljerade tekniska föreskrifter i författningarna.

För att de tekniska handelshindren skall undanröjas förutsätts bl.a. att de tekniska krav som ställs på produkterna inte avviker från varandra i olika länder. Med hjälp av internationella standarder kan man förenhetliga kraven på produkter och tjänster och därigenom minska de internationella handelshindren och även underlätta överföringen av teknologi från ett land till ett annat. Utlokaliseringen av affärsverksamhet till olika länder, de internationella nätverken samt internationella transporter och kommunikationer förutsätter dessutom standardisering för att fungera effektivt. Standardiseringens betydelse ökar också inom många politiska och administrativa sektorer. För EG:s inre marknad är standarderna viktiga när man vill undanröja tekniska handelshinder. Ett mål för gemenskapslagstiftningen är en hög och enhetlig nivå på hälsa och säkerhet samt konsumentskydd och miljöskydd. Medlemsstaternas lagstiftning gällande produktkrav har harmoniserats i synnerhet genom den s.k. nya metoden, där gemensamma europeiska standarder används som stöd för lagstiftningen. Detta ställer särskilda krav – i anslutning till exempelvis öppenhet, genomskådlighet och konsensus – på standardiseringsförfarandet och de ansvariga standardiseringsorganen. Europeiska organisationen för standardisering CEN:s (European Committee for Standardization), Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering CENELEC:s (European Committee for Electrotechnical Standardization) och Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder ETSI:s (European Telecommunication Standards Institute) särställning som europeiska

standardiseringsorgan erkänns i gemenskapsrätten. Standarder är också av stor betydelse när man skall förenhetliga säkerhetskraven gällande livsmedel och öppna offentlig upphandling för konkurrens. Dessutom har standarderna nära anknytning till genomförandet av EU:s gemensamma handelspolitik samt fullgörandet av Världshandelsorganisationen WTO:s (World Trade Organization) avtal om tekniska handelshinder (WTO/TBT-avtal).

Till de centrala standardiseringsprinciperna hör vidsträckt, frivillighet, öppenhet, genomskådlighet och konsensus. När standarder bereds skall olika intressegruppers synpunkter beaktas i så stor utsträckning som möjligt för att standarderna skall ha en hög grad av godtagbarhet och användbarhet. En grundlig beredning begränsas i praktiken av behovet av en snabb standardiseringsprocess, eftersom produkternas livscykel inom många områden – i synnerhet de nya teknikområden som är stadda i snabb utveckling – är kort. Vid sidan av de traditionella konsensusstandarderna har det av denna anledning tillkommit nya typer av standarder, där standardiseringsprocessen har lättats upp i syfte att åstadkomma smidigare anpassning till rådande marknadsbehov. För att standarder skall ha en hög grad av godtagbarhet är det viktigt att målen för standardiseringsarbetet stöder de allmänna intressena och att enskilda intressegrupper inte har alltför stort inflytande på standardiseringen. Standardiseringsarbetet skall också vara objektivt och basera sig på fakta. Standarderna skall också basera sig på vetenskapliga och tekniska resultat och erfarenheter samt å andra sidan ge möjlighet till teknisk innovation och konkurrens.

En öppen standardiseringsverksamhet betyder att alla intressegrupper som vill borde få möjlighet att påverka standardernas innehåll. För att säkerställa öppenheten borde intressegrupperna ha möjlighet att få tillräckligt mycket information om saken under standardiseringsprocessen. Deltagande i beredningen av standarder kräver såväl sakkunskap som ekonomiska resurser. De nödvändiga resurserna kommer i regel från intressegrupperna själva. Brist på resurser kan försvåra intressegruppernas deltagande i synnerhet i internationella projekt. Då kan

det krävas att myndigheterna direkt eller indirekt satsar på beredningen av standarder. Vikten av myndigheternas deltagande har också accentuerats av att standarderna spelar en allt viktigare roll för tillämpningen av lagstiftningen samt för andra gemensamma politikområden.

I enlighet med resurser och intresse är det möjligt att delta i beredningsarbetet på flera olika sätt. Att ge utlåtanden om utkast till standarder binder minst resurser, men behovet av resurser ökar väsentligt när man deltar aktivt i beredningsarbetet, vilket numera i huvudsak sker på europeisk och internationell nivå.

Allmänt taget har standardiseringens betydelse ökar kontinuerligt sett ur såväl näringsverksamhetens som den offentliga förvaltningens synvinkel. Det totala antalet fastställda standarder i Finland var över 15 000 i slutet av 2001. Av de standarder som är under beredning baserar sig ca 99 % numera på europeiska eller globala standarder, vilket visar hur utarbetandet av standarder har internationaliserats.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning

De offentliga uppgifter som ingår i standardiseringsverksamheten, i synnerhet förverkligandet av den grundläggande standardiseringsstrukturen samt de förvaltnings- och serviceuppgifter som ansluter sig därtill kan anses höra till den medelbara statsförvaltningen, som berörs av 124 § grundlagen. Uppgifterna sköts av Finlands Standardiseringsförbund SFS rf (nedan SFS) och dess verksamhet som en del av den medelbara statsförvaltningen har utretts närmare i promemorian från projektet för den medelbara statsförvaltningen (finansministeriets arbetsgruppspromemoria 29/1999). Med stöd av 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter som inte innebär betydande utövning av offentlig makt anföras av andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna,

rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Den viktigaste författningen som gäller standardisering är lagen om standardisering (197/1942). Syftet med den har varit att främja ett förenhetligande av produktionen samt användbarheten och utbytbarheten i fråga om produkter som tillgodoser en allmän efterfrågan. För att uppnå detta har statsrådet i lagen om standardisering bemyndigats att för ett ändamålsenligt förenhetligande och förenklande av produktion och konstruktioner till efterrättelse fastställa finska standarder och utfärda tekniska bestämmelser. Dessutom innehåller lagen om standardisering bestämmelser om tillsynen över efterföljandet av bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen och om betalningen av kostnaderna för granskningar samt om straff. Lagens centrala innehåll – bestämmelsen om bemyndigande – uppfyller inte kravet i 80 § grundlagen, enligt vilken bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyddet för allmänna intressen om bemyndigande i lagen om standardisering är följande författningar i kraft: statsrådets beslut om standardformat för vissa slag av papper och tryckalster (1116/1942), statsrådets beslut om märke, som anger enlighet med standard (241/1981), statsrådets beslut om ordningsregler för sprängnings- och brytningsarbete (410/1986) och statsrådets beslut om halten av kromat i bygg- och murcement (593/1986).

På de standarder som det hänvisas till i lagen och de författningar som utfärdats med stöd av den tillämpas lagen om språket i standarder till vilka det hänvisas i författningar (553/1989). Med stöd av denna lag skall standarder som det hänvisas till i författningar i regel finnas på finska och svenska, men undantag från detta kan göras i de fall som anges i lagen. Regeringens proposition med förslag till ny språklag och lagstiftning som har samband med den (RP 92/2002) innehåller inga förslag till ändring av den förstnämnda lagen.

På statsunderstöd för standardiseringsverksamheten har tillämpats statsrådets beslut om allmänna föreskrifter angående statsbidrag och –understöd

(490/1965) och sedan den 1 september 2001 statsunderstödslagen (688/2001).

Standarder används i stor utsträckning som stöd för de sektorvisa författningarna gällande teknisk säkerhet. Exempelvis de nationella författningarna om genomförande av EG:s direktiv som grundar sig på den nya metoden innehåller vanligen principen gällande presumtion om överensstämmelse med kraven: En produkt anses uppfylla lagstiftningens krav om den har tillverkats i enlighet med sådana tillämpliga harmoniserade standarder som har fastställts som nationella standarder och till vilka en referens har publicerats i EG:s officiella tidning. Även i andra sektorvisa författningar som ansluter sig till teknisk säkerhet – såväl i författningar om genomförande av EG-direktiv som i författningar som baserar sig på nationell behörighet – har tillämpats motsvarande princip eller i vissa fall hänvisats direkt till en nationell standard.

2.2. Praxis

Standardisering utförs nationellt, områdesvis – t.ex. i Europa – och internationellt. I Finland är SFS nationell centralorganisation för standardiseringen. Dess medlemmar företräder i första hand industrin, handeln, statsförvaltningen och den kommunala sektorn. SFS sköter de viktigaste administrativa uppgifterna i anslutning till standardiseringen liksom det nationella upprätthållandet av standardiseringssystemet. Sålunda styr och koordinerar SFS beredningen av standarder på nationell nivå, fastställer nationella SFS-standarder, företräder Finland i internationella och europeiska branschorganisationer, upprätthåller standardsamlingen och informationssystem i anslutning till standarder samt betjänar på andra sätt dem som behöver standarder.

Största delen av uppgifterna i anslutning till den egentliga beredningen av standarder sköts av branschammanslutningar som ingått avtal med SFS och deras medlemmar. Branschammanslutningarna är i första hand näringslivsorganisationer (Kemiindustrin rf, Centrallaboratorium Ab, Metallindustrins Standardiseringscentral, Skogsindustrin rf,

Byggnadsindustrin RT rf, Standardisoi-
misyhdistys TEVASTA, Plastindustrin rf,
Finlands Elektrotekniska
Standardiseringsförening SESKO rf, nedan
SESKO, Yleinen Teollisuusliitto, Olje- och
Gasbranschens Centralförbund) men bland
dem finns också statliga ämbetsverk och
inrättningar (Forskningscentralen för
jordbruk och
livsmedelsekonomi/Lantbruksteknisk
forskning (Vakola), Vägförvaltningen,
Finlands miljöcentral,
Kommunikationsverket) samt en
allmännyttig sammanslutning (TIEKE
Utvecklingscentralen för
Informationssamhälle rf). Antalet
branschsammanlutningar har minskat något
under de senaste åren. Bland
branschsammanlutningarna intar SESKO
och Kommunikationsverket en särställning,
eftersom de är direkt medlemmar i
motsvarande europeiska och internationella
standardiseringsorgan.
Med tanke på standardiseringssamarbetet
befinner sig standardiseringsnämnden i en
viktig position. Dess medlemmar utses av
SFS:s styrelse. Dess syfte är att koordinera
den nationella standardiseringsverksamheten
och påverka på internationell
standardisering. Nämnden lägger fram
förslag gällande bl.a. internationella organs
strategiska, organisatoriska och
verksamhetsmässiga frågor varvid strävan är
att Finlands intressen skall beaktas i dessa
organ. Nämndens uppgift är också att ge
utlåtanden och lägga fram förslag i frågor
som gäller EU-organs samt områdesvisa och
internationella gruppers standardisering. I
nämnden finns för närvarande representanter
för flera ministerier och
branschsammanlutningar samt bl.a. Finlands
Fackförbunds Centralorganisation FFC,
Konsumentverket samt Industrins och
Arbetsgivarnas Centralförbund rf.
Under de senaste åren har SFS fastställt
nästan 2 000 SFS-standarder årligen. I
praktiken har största delen av de SFS-
standarder som fastställts som nationella
standarder varit av europeiskt ursprung.
Tyngdpunkten i beredningen av standarder
håller på att överföras från europeisk nivå till
internationella standardiseringsorgan, vilket

betyder att den globala standardiseringens
betydelse ökar. Skillnaderna mellan olika
sektorer är dock betydande: exempelvis när
det gäller byggsektorns standarder ligger
tyngdpunkten fortfarande på europeisk nivå.
Utgångspunkten för finansieringen av
standardiseringen i Finland har varit att varje
intressegrupp finansierar sitt deltagande
själv. Staten finansierar standardiseringen i
första hand genom att stöda den
grundläggande standardiseringsstrukturen,
dvs. SFS:s verksamhet, samt genom att
ekonomiskt understöda SFS:s
branschorganisationers deltagande i
europeisk och internationell standardisering.
Det statsunderstöd som handels- och
industriministeriet beviljar har under de
senaste tio åren hållit sig på nivån 1,5–2
miljoner euro. Ungefär hälften av detta
anslag har kanaliserats via SFS till dess
branschorganisationer och därigenom till det
egentliga beredningsarbetet. Stödet till
branschsammanlutningarna har i huvudsak
använts för mötesresor, men också för
skötseln av ordförandeskap och
sekretariatuppgifter i
standardiseringskommittéer, översättning av
standarder, mötesarrangemang och
information. I praktiken står företagen för
största delen av kostnaderna för
standardiseringsarbetet. I de västeuropeiska
länderna uppgår denna andel till över 90 %
av de totala kostnaderna. Det är dock svårt
att uppskatta insatsens storlek, eftersom
standardiseringen oftast är intimt förknippad
med företagens övriga verksamhet (t.ex.
produktutveckling).
En fjärdedel av statsunderstödet har använts
för medlemsavgifter till europeiska och
internationella
standardiseringsorganisationer.
Statsunderstödet har också i viss mån använts
för skötseln av vissa standardiseringsprojekt
som varit viktiga för handels- och
industriministeriets förvaltningsområde, och
som gällt t.ex. bedömning av
överensstämmelse med kraven i
gemenskapslagstiftningen, storheter och
måttenheter, konsumentskydd,
informationssamhället och livsmedel.
Finansieringen inom andra ministeriers
förvaltningsområden har uppskattats uppgå

till sammanlagt ca 5 miljoner euro, och den har styrts till skötseln av standardiseringsprojekt som varit viktiga för vederbörande ministeriums förvaltningsområde.

2.3. Lagstiftning och praxis i vissa europeiska länder

På uppdrag av EU-kommissionen gjordes 1999 en utredning om de rättsliga aspekterna på standardiseringen i Europeiska unionens medlemsstater och EFTA. Enligt utredningen kan länderna med avseende på lagstiftningen om standardiseringsverksamhet indelas å ena sidan enligt huruvida ett offentligt samfund eller en privaträttslig sammanslutning ansvarar för standardiseringen, samt å andra sidan enligt huruvida det finns lagstiftning om saken eller om standardiseringsorganets förhållande till den offentliga makten har ordnats på något annat sätt.

I Luxemburg (SEE, Service de l'Énergie de l'État), Portugal (IPQ, Instituto Português da Qualidade), Irland (NSAI, National Standards Authority of Ireland) och Grekland (ELO, Hellenic Organisation for Standardisation) är det nationella standardiseringsorganet ett offentligt samfund vars ställning och uppgifter regleras i lag.

I Frankrike (AFNOR, Association Française de Normalisation), Belgien (IBN/BNI, Institut Belge de Normalisation/Belgisch Instituut voor Normalisatie), Spanien (AENOR, Asociación Española de Normalización y Certificación), Österrike (ON, Österreichisches Normungsinstitut) och Island (IST, Stadlarád Íslands) är det nationella standardiseringsorganet en privaträttslig sammanslutning om vilken föreskrivs i lag.

I Tyskland (DIN, Deutsches Institut für Normung e.V.) och Förenade kungariket (BSI, British Standards Institution) är det nationella standardiseringsorganet en privaträttslig sammanslutning som står i avtalsförhållande till staten. I Italien (UNI, Ente Nazionale Italiano di Unificazione, och CEI, Comitato Elettrotecnico Italiano) och Sverige (SIS, Standardiseringen i Sverige) är också en privaträttslig sammanslutning

nationellt standardiseringsorgan, men den offentliga maktens tillsyn över dem är indirekt ordnad – i första hand så att regeringen fastställer sammanslutningens stadgar och myndigheterna deltar såväl i sammanslutningens förvaltningsorgan som i det egentliga standardiseringsarbetet.

I Nederländerna (NNI, Nederlands Normalisatie-Instituut, och NEC, Nederlands Elektrotechnisch Comité), Danmark (DS, Dansk Standard), Norge (NSF, Norges Standardiseringsforbund, och NEK, Norsk Elektroteknisk Komite) och Schweiz (SNV, Schweizerische Normen-Vereinigung) är det nationella standardiseringsorganet en privaträttslig sammanslutning vars förhållande till den offentliga makten inte är reglerad. I Nederländerna har NNI och NEC genom ett privaträttsligt avtal som ingåtts med staten förbundit sig att sköta standardiseringsuppgifter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter, nedan direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter. Trots att egentlig styrning från den offentliga maktens sida fattas, deltar myndigheterna ändå i Nederländerna och Danmark i standardiseringsorganens förvaltningsorgan och i det egentliga standardiseringsarbetet samt finansierar standardiseringsprojekt.

Eftersom avsikten med den föreslagna standardiseringslagen inte är att ingripa i den nationella organiseringen av standardiseringen eller i SFS:s ställning som privaträttslig sammanslutning, begränsas den närmare granskningen till den franska, belgiska, spanska och österrikiska lagstiftningen. För jämförelsens skull har också innehållet i de tyska och brittiska avtalen utretts närmare.

I Frankrike ansvarar industriministeriet med stöd av en förordning (Décret 84-74 fixant le statut de la normalisation) för standardiseringspolitiken och de allmänna riktlinjerna för den samt övervakar de nationella standardiseringsorganen med hjälp av en grupp som består av företrädare för olika ministerier. AFNOR anses sköta ett offentligt serviceuppdrag: Med stöd av

förordningen föreskrivs att dess uppgifter är att koordinera beredningen av standarder, att fastställa standarder och att godkänna det årliga standardiseringsprogrammet. Den tekniska beredningen av standarderna sker i kommittéer som består av företrädare för olika intressegrupper och som arbetar under standardiseringsbyråer på det sätt som AFNOR med stöd av förordningen beslutar i fråga om varje enskilt standardiseringsprojekt. Med stöd av förordningen kan det föreskrivas att det är obligatoriskt att iaktta en viss standard. I förordningen bestäms dessutom om referenser till standarder i samband med offentlig upphandling och om myndigheternas deltagande i standardiseringen.

Den belgiska standardiseringsförfattningen (Arrêté-Loi relatif à la normalisation) från år 1945 påminner mycket om motsvarande franska författning. Belgien håller dock på att revidera sin lagstiftning, varvid regleringen gällande standardisering utökas betydligt. Man planerar att i stället för IBN/BNI inrätta en med en myndighet jämförbar självständig standardiseringsbyrå, som skulle sköta de viktigaste standardiseringsuppgifterna. Bland dessa kan nämnas bl.a. skyldighet att bedöma standardiseringsbehoven och ordna finansiering, koordinera standardiseringen, årligen fastställa ett standardiseringsprogram, bedöma och godkänna standardiseringsförslag, sköta distributionen av standarder, främja standardiseringen, underlätta användningen av standarder, företräda de nationella intressena i internationella

standardiseringssammanslutningar och övervaka att olika intressegrupper deltar på ett jämbördigt sätt i utarbetandet av standarder. Standardiseringsbyrån skulle arbeta under tillsyn av det ministerium som ansvarar för ekonomiska frågor. Ministeriet skulle bistås av en delegation bestående av företrädare för olika intressegrupper vars verksamhetsområde skulle vara standardiseringspolitik och utvecklande av standardiseringen.

Spanien har år 1996 ålagt (Reglamento de la Infraestructura para la Calidad y la Seguridad Industria) AENOR att organisera sig på det

sätt som förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning i likhet med motsvarande standardiseringsorgan i EU:s medlemsstater. Likaså regleras intressegruppernas och myndigheternas representation i AENOR:s förvaltningsorgan och standardiseringskommittéer, vilka behöver regeringens tillstånd för att inleda sin verksamhet. AENOR har också ålagts skyldighet att fastställa arbetssätten, organisationen och verksamhetsplanen genom att årligen avtala om dem med myndigheterna. Dessutom har AENOR ålagts att publicera standarder och information om standardisering, upprätthålla och för allmänheten tillhandahålla ett informationssystem som innehåller de nationella standardernas texter samt att förmedla information om standardisering och standardernas utveckling. Författningen innehåller också förfaranden för publicering av förslag till standarder samt referenser till godkända och upphävda standarder i officiella tidningen.

I Österrike har det behöriga ministeriet genom en lag från år 1971 (Bundesgesetz über das Normenwesen) getts befogenhet att utse ett standardiseringsorgan som har ensamrätt att fastställa nationella standarder. I lagen föreskrivs om de krav som ställs på standardiseringsorganet: bl.a. skyldighet att se till att myndigheter och företrädare för andra intressegrupper kan delta i beredningen av standarder, skyldighet att upprätthålla ett informationssystem över godkända och upphävda standarder, krav på att tillhandahålla information om dylika standarder samt skyldighet att publicera referenser till godkända standarder i officiella tidningen. Med stöd av lagen är det också möjligt att bestämma att det skall vara obligatoriskt att iaktta vissa standarder. Österrike håller på att revidera sin lagstiftning men avsikten är inte att företa några innehållsmässiga ändringar i de gällande bestämmelserna, utan målet är att lagstiftningen skall omfatta nya frågor som berör standardisering.

I avtalet mellan Tysklands regering och DIN (Normenvertrag) från år 1975 erkänns DIN som Tysklands behöriga nationella standardiseringsorgan och representant i

internationella standardiseringsorgan. I avtalet förbinder sig DIN bl.a. att beakta det allmänna intresset i standardiseringsverksamheten samt att ta hand om myndigheternas standardiseringsönskemål och representation vid beredningen av standarder. I stället förbinder sig regeringen att främja användningen av standarder samt att se till att referenser till standarder publiceras i officiella tidningen. Med stöd av avtalet är DIN skyldigt att ombesörja standardiseringsuppgifter enligt direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter.

I avtalet mellan Förenade kungarikets regering och BSI (Memorandum of Understanding) från år 2002 bekräftas BSI:s ställning som nationellt standardiseringsorgan. Regeringen förbinder sig att främja och stödja BSI:s verksamhet bl.a. ekonomiskt. I stället förbinder sig BSI att beakta det allmänna intresset och ombesörja den standardisering som behövs till stöd för lagstiftningen. I avtalet förbinder sig BSI också att iaktta de viktigaste principerna för beredningen av standarder. Med stöd av avtalet är BSI skyldigt att ombesörja standardiseringsuppgifter enligt direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter.

Länderna i Central- och Östeuropa har som ett led i förberedelserna för ett medlemskap i Europeiska unionen i princip beslutat att ordna standardiseringen genom lagstiftning. Innehållet i de nationella standardiseringslagarna varierar från land till land, men i allmänhet har man ansett det nödvändigt att fastställa principerna för standardiseringsverksamheten och dess organisering genom författningar.

2.4. EG:s lagstiftning gällande standarder

Informationsförfarandet beträffande standarder

För att EG:s inre marknad skall fungera förutsätts så stor öppenhet som möjlighet i fråga om nationella initiativ till tekniska föreskrifter. Eftersom nationella tekniska

standarder i praktiken kan ha samma inverkan på den fria rörligheten för varor som tekniska föreskrifter, har det inom EU ansetts nödvändigt att förena nationella standardiseringsprojekt med en informationsskyldighet, som kompletteras av kommissionens rätt att få information om nationella standardiseringsprogram. Om saken bestäms i direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter. Med stöd av direktivet åläggs EU:s medlemsstater att vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att deras standardiseringsorgan iakttar de förfaranden som föreskrivs i direktivet. Direktivet tillämpas inte på internationella eller europeiska utkast till standarder. Eftersom dessa numera utgör den viktigaste delen av standardiseringsprojekten, har de nationella förpliktelserna i anslutning till informationsförfarandet beträffande standarder en minskade betydelse kvantitativt sett.

Genom direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter kodifierades rådets direktiv 83/189/EGG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter, som hade ändrats flera gånger. Direktivet har vad de tekniska föreskrifterna beträffar genomförts genom lagen om tillämpning av Europeiska gemenskapernas bestämmelser om förfarandet vid anmälan av tekniska föreskrifter (1594/1994) och statsrådets beslut om informationsförfarandet i fråga om tekniska föreskrifter (802/1999), som utfärdats med stöd av lagen. Den del av direktivet som gäller informationsförfarandet beträffande standardisering har inte genomförts, men i praktiken har man handlat i enlighet med dess principer.

Referenser till standarder i EG:s direktiv

Ett av huvudmålen för EG:s inre marknad är fri rörlighet för varor, något som eftersträvas bl.a. genom harmonisering av medlemsländernas lagstiftning. För att påskynda utvecklingen togs genom rådets resolution om en ny metod för teknisk harmonisering och standardisering från 1985

i bruk den s.k. nya metoden, vars viktigaste innehåll är att i lagstiftningen bara fastställa väsentliga krav och minska myndigheternas kontroll innan en produkt släpps ut på marknaden.

Målet för de väsentliga krav som definieras i direktivet enligt den nya metoden är en hög skyddsnivå. De väsentliga kraven syftar framför allt till att skydda användarnas (vanligtvis konsumenter och arbetstagare) hälsa och säkerhet, och omfattar i vissa fall andra grundläggande krav (till exempel skydd av egendom och miljö). I de väsentliga kraven definieras de resultat som skall uppnås eller de risker som skall minimeras, men de tekniska lösningarna för dessa specificeras eller anges inte. De tekniska specifikationerna för produkter som uppfyller de väsentliga kraven definieras i harmoniserade standarder som det är frivilligt att följa. Om en produkt ändå har tillverkats i enlighet med harmoniserade standarder medför detta presumtion om att produkten också överensstämmer med motsvarande väsentliga krav (presumtion om överensstämmelse), förutsatt att referenser till standarderna i fråga har offentliggjorts i Europeiska gemenskapernas officiella tidning och standarderna har införts på nationell nivå.

Beredningen av harmoniserade standarder baserar sig på de europeiska standardiseringsorganens och kommissionens avtal om allmänna riktlinjer för samarbetet, vilket innehåller principer för standardiseringen och förpliktelser som ålagts standardiseringsorganen. De europeiska standardiseringsorganen ansvarar för beredningen och godkännandet av harmoniserade standarder, men de måste följa kommissionens uppdrag, och när det bereds hörs företrädare för medlemsländerna. Som harmoniserade standarder enligt den nya metoden betraktas de europeiska standarder som de europeiska standardiseringsorganen officiellt lagt fram för kommissionen och som är utarbetade i enlighet med den nya metoden.

Över tjugo direktiv som grundar sig på den nya metoden har fastställts och de täcker ett brett spektrum av produktkategorier som är kritiska vad gäller den tekniska säkerheten

t.ex. elektriska anordningar, leksaker, tryckutrustning, maskiner, personlig skyddsutrustning, hissar, medicintekniska produkter samt explosiva varor för civilt bruk. Eftersom kravnivån för produkter i praktiken ofta baserar sig på harmoniserade standarder, har den europeiska standardiseringen en central inverkan på tolkningen av lagstiftningens krav. Av denna orsak är det viktigt att den nationella inverkan på den beredning som sker i de europeiska standardiseringsorganen är effektiv. Eftersom målet för den europeiska standardiseringen är att följa internationella standarder, är den nationella inverkan på den beredning som sker i de internationella standardiseringsorganen också viktig.

Det standardiseringsprogram i anslutning till direktiven enligt den nya metoden som CEN ansvarar för omfattade i början av maj 2002 över 3300 standarder. Det fanns över 2000 fastställda harmoniserade europeiska standarder, av vilka 468 gäller tryckutrustning, 403 maskiner, 226 personlig skyddsutrustning, 145 medicintekniska produkter, 74 anordningar för förbränning av gasformiga bränslen och 68 byggprodukter. Dessutom bereder CENELEC och ETSI på EU-kommissionens uppdrag harmoniserade standarder inom tillämpningsområdena för direktiven enligt den nya metoden om tillnärmning av lagstiftningen om lågspänningsutrustning, elektromagnetisk kompatibilitet och hissar samt om radio- och teleterminal utrustningar.

Den indirekta referens till standarder som tillämpas i direktiven som grundar sig på den nya metoden påminner om principen för tolkning av det allmänna säkerhetskravet i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet, nedan produktsäkerhetsdirektivet. Direktivets allmänna säkerhetskrav tillämpas på konsumentprodukter beträffande vilka det inte finns någon särskild lagstiftning om riskerna. Enligt direktivet antas en produkt vara säker om den överensstämmer med en tillämplig europeisk standard som fastställts som nationell standard och till vilken en referens har publicerats i EG:s officiella tidning.

Utöver den indirekta referens till standarder

som tillämpas i direktiven som grundar sig på den nya metoden och i produktsäkerhetsdirektivet finns det även direkta referenser till standarder i EG:s direktiv. Då är det i allmänhet obligatoriskt att följa dem.

Offentlig upphandling

För att säkerställa konkurrens och garantera att näringsidkare behandlas rättvist har de nationella lagstiftningarna om offentlig upphandling harmoniserats genom EG:s direktiv. Reglerna om offentlig upphandling tillämpas på offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten som överskrider gränsvärdena, offentlig upphandling av varor och offentlig upphandling av tjänster samt upphandling inom vatten-, energi-, transport och telekommunikationssektorerna.

I direktiven gällande offentlig upphandling förutsätts att de tekniska specifikationer som ansluter sig till avtalet skall nämnas i begäran om anbud eller dess bilagor. Tekniska specifikationer skall i första hand definieras genom referenser till nationella standarder som motsvarar europeiska standarder. I andra hand kan man också hänvisa till s.k. europeiska specifikationer, som är ett något vidare begrepp än standarder. Om europeiska standarder eller europeiska specifikationer inte kan tillämpas, bör man i första hand försöka hänvisa till nationella standarder.

Ändringen av direktiven gällande offentlig upphandling är anhängig och har redan framskridit så långt att man i praktiken har nått enighet om deras innehåll. I ändringsförslagen har skyldigheten att hänvisa till tekniska specifikationer luckrats upp så att olika tekniska lösningar kan godkännas lättare än för närvarande. Det skall fortfarande vara möjligt att utarbeta tekniska specifikationer genom att hänvisa till nationella standarder som överensstämmer med europeiska standarder. I andra hand skall man också kunna hänvisa till andra dokument utarbetade av europeiska standardiseringsorgan eller till internationella standarder eller – om sådana inte finns – till nationella standarder eller andra tekniska specifikationer. I stället för referenser till standarder kan tekniska specifikationer också

utarbetas på grundval av exakta krav gällande prestationsförmåga eller funktion, men även då skall det vara möjligt att utnyttja referenser till standarder.

2.5. Standardiseringens utveckling i Europeiska gemenskapen

Rådet antog en resolution om standardiseringens roll i Europa den 28 oktober 1999 (2000/C 141/01). I resolutionen betonas den grundläggande europeiska och nationella standardiseringsstrukturens status och ansvar inom såväl den europeiska som den internationella standardiseringen. Den europeiska standardiseringen anses spela en central roll som ett medel att tillmötesgå den europeiska marknadens speciella behov, att tjäna allmänintresset, särskilt för att stödja Europeiska unionens politik, att utarbeta standarder inom nya områden, att genomföra internationella standarder på ett enhetligt sätt och att underlätta ömsesidig förståelse mellan medlemsstaternas standardiseringsorgan och utarbetandet av enhetliga ståndpunkter inom internationell standardisering.

Enligt resolutionen har de offentliga myndigheterna ett legitimt intresse av europeisk standardisering på grund av dess stora inflytande på samhället och på grund av den nya dimension den har fått till följd av sin framträdande plats i gemenskapspolitiken, särskilt till stöd för lagstiftningen enligt den nya metoden. Därför anmodas de nationella myndigheterna att erkänna standardiseringens strategiska betydelse, särskilt genom att upprätthålla ett stabilt och öppet, rättsligt, politiskt och ekonomiskt ramverk på europeisk, internationell och nationell nivå inom vilket standardiseringen kan utvecklas vidare. Myndigheterna anmodas också att garantera att principerna för standardisering efterlevs och vid behov bidra till standardiseringsprocessen.

I resolutionen konstateras att samarbetet mellan gemenskapen och de europeiska standardiseringsorganen bör grundas på ett partnerskap som utmärks av gemensamma mål. Detta förutsätter att nya mekanismer för samarbete och insyn mellan kommissionen,

nationella myndigheter och de europeiska standardiseringsorganen bör skapas. I resolutionen uppmanas särskilt de europeiska standardiseringsorganen att anta förfaranden för att i samarbete med de offentliga myndigheterna lösa problem som annars kan leda till att skyddsklausulen tillämpas. Exempelvis de direktiv som grundar sig på den nya metoden innehåller en skyddsklausul enligt vilken medlemsstaten och kommissionen kan införa ett förfarande som leder till att standarden inte längre anses uppfylla de väsentliga krav som ställs i direktivet. I resolutionen uppmanas också de europeiska standardiseringsorganen att utarbeta och förbättra befintliga mekanismer, som gör det möjligt för dem att ta större hänsyn till åsikterna hos de olika intressegrupperna under standardiseringsprocessen. Målet är också att på ett rättvist sätt främja olika parter, exempelvis arbetstagares, konsumenters och miljöskyddsorganisationers, deltagande i standardiseringsprocessen vid sidan av industrin.

I resolutionen konstateras att när det gäller finansieringen av standardiseringen har det i allmänhet ansetts att kostnaderna för att utarbeta standarder i princip bör bäras av de berörda parterna själva. Nationella och europeiska standardiseringsorgan och offentliga myndigheter uppmanas dock att undersöka det bästa sättet att ge ekonomiska garantier för att ett övergripande standardiseringssystem i Europa blir livskraftigt mot bakgrund av de snabba förändringarna i europeisk och internationell miljö och väntade förändringar i de traditionella inkomstkällorna.

Rådet kompletterade sin resolution med slutsatser gällande standardiseringen den 1 mars 2002. I dem upprepas vad som sagts i resolutionen och inga egentliga nya synpunkter framförs. Målet för slutsatserna har varit att säkerställa att den europeiska standardiseringen utvecklas i enlighet med riktlinjerna i resolutionen.

EU-kommissionen har flera projekt på gång genom vilka man försöker stärka det europeiska standardiseringssystemet och utveckla dess delprocesser. Ett av dessa projekt syftar till ökad klarhet och insyn vid

utarbetandet av standardiseringsuppdrag som ges de europeiska standardiseringsorganen. Projektet förutsätter att de grundläggande nationella strukturerna stärks i synnerhet vad beträffar samarbetet mellan den offentliga och den privata sektorn. Ett annat stort projekt för kommissionen är att utveckla behandlingen av skyddsklausuler.

I enlighet med målen i resolutionen har de europeiska standardiseringsorganisationerna börjat utveckla nya standardiseringsprodukter och standardiseringstjänster för marknads och den offentliga förvaltningens behov. Målet är att få ett större urval och ett progressivt system som gör det möjligt att vid behov ändra nya standardiseringsprodukter till officiella konsensusstandarder. Kommissionen utreder på motsvarande sätt hur dessa nya produkter och tjänster kan utnyttjas i gemenskapens lagstiftning och politik samt hur olikheterna i fråga om standardiseringspraxis inom området för data- och kommunikationsteknik och andra områden kunde utnyttjas bättre.

Målet för den handlingsplan för eEurope som Europeiska rådet fastställde i Feira 2000 var att främja utvecklingen av det europeiska informationssamhället. Planen, som sträcker sig fram till 2002, anslöt sig till de mål som Europeiska rådet i Lissabon skisserade upp och som går ut på att stärka Europas globala konkurrensförmåga. Standarder och gemensamma tekniska specifikationer är en nödvändig förutsättning för att planen för eEurope skall kunna genomföras. De europeiska standardiseringsorganen CEN, CENELEC och ETSI utarbetade 2000 en gemensam handlingsplan i anslutning till initiativet eEurope. Kommissionen och standardiseringsorganen ingick också ett avtal om att gemenskapen vid behov stöder dessa standardiseringsåtgärder. Standardiseringstekniskt är det anmärkningsvärt att inom de standardiseringsprojekt som ansluter sig till eEurope utarbetas i betydande utsträckning s.k. nya standardiseringsprodukter vid sidan av de officiella konsensusstandarderna. I slutet av juni innevarande år godkände Europeiska rådet i Sevilla en fortsättningsplan på eEurope, eEurope 2005.

De huvudsakliga målen för den gäller tillgång till bredbandsnät, utveckling av ett Internetprotokoll, nätsäkerhet, e-förvaltning, e-lärande, e-hälsovård samt e-företag. De europeiska standardiseringsorganisationerna har förberett sig på att genomföra ett standardiseringsprogram även för detta skede av eEurope.

I anslutning till Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EEG om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer pågår ett gemensamt standardiseringsprojekt för de europeiska standardiseringsorganen (European Electronic Signature Standardisation Initiative, EESSI). Projektet baserar sig på de uppdrag som kommissionen gav 1998 och 1999. I samband med detta projekt spelar nya standardiseringsprodukter och förfaringsätt en stor roll.

Den 7 februari 2001 godkände kommissionen en grönbok om integrerad produktpolicy (KOM/2001/68 slutlig). Målet för den är att få igång en diskussion om standardiseringens roll och vilka åtgärder som kunde vidtas på europeisk nivå för att förbättra olika produkternas miljöeffekter hur hela deras livscykel.

Kommissionens enheter har utarbetat ett preliminärt arbetsdokument om den offentliga sektorns ställning inom standardiseringen. Utgångspunkten för detta dokument är myndigheternas behov av att uppfylla de förpliktelser som allmänintresset ålägger dem och samtidigt respektera standardiseringens frivilliga karaktär och standardiseringsorganens oavhängighet.

2.6. Standardiseringens internationella dimension

Europeisk standardisering

För den europeiska standardiseringen ansvarar CEN, CENELEC och ETSI. Den mest omfattande av dessa är CEN, vars verksamhetsområde omfattar bl.a. byggbranschen, maskinbyggnad, hälso- och sjukvård, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, värme och ventilation, transport och förpackning samt datateknik. CENELEC ansvarar för den europeiska

standardiseringen inom elbranschen och ETSI för standardiseringen inom telebranschen.

CEN och CENELEC har en medlem från varje EU- och EFTA-land. De östeuropeiska ländernas anslutning till CEN och CENELEC som fullvärdiga medlemmar pågår. SFS är nationell medlem i CEN och SESKO nationell medlem i CENELEC. Medlemmar i ETSI kan vara alla sammanslutningar som är registrerade i länder som är medlemmar i CEPT (European Conference of Post and Telecommunications Administration). Bland de sammanlagt över 600 fullvärdiga medlemmarna finns bl.a. teleförvaltningsorgan, teleoperatörer, tillverkare av utrustning, organisationer för dem som använder sig av teletjänster, tillhandahållare av teletjänster, forskningsinstitut och konsultföretag. Den finska teleförvaltningen representeras i ETSI av Kommunikationsverket och dessutom har ETSI över 20 andra finländska medlemmar (bl.a. Nokia Corporation, Finnet Group, Setec Oy, Sonera Corporation, VTT, Vaisala Oyj, Tekniska högskolan och F-Secure Corporation).

Syftet med den europeiska standardiseringen är att förenhetliga medlemsländernas nationella standarder, varför de europeiska standarderna – EN-standarderna – som sådana skall fastställas som nationella standarder i alla medlemsländer inom sex månader. Av de SFS-standarder som fastställdes 2001 var 92 % EN-standarder.

Inom den europeiska standardiseringen utnyttjas alltid internationell standardisering när det är möjligt. Exempelvis av CEN:s standarder baserar sig 40 % på ISO:s arbete och av CENELEC:s standarder baserar sig 90 % på IEC-standarder. Sålunda har en betydande del av de nuvarande SFS-standarderna ursprungligen utarbetats av internationella standardiseringsorganisationer.

De europeiska standardiseringsorganen har utrett finansieringen av sin framtida verksamhet. CEN-systemet finansieras till största delen av företag. År 2000 var deras andel ca 93 % av de uppskattade totala kostnaderna på 700 miljoner euro. Såväl EG:s som EFTA:s finansieringsandel är ca 2

%. Enligt utredningen är marknadsparternas och i synnerhet industrins engagemang beroende av att systemets effektivitet och användarvänlighet förbättras. CENELEC baserar sina slutsatser på resultaten av CEN:s utredning. ETSI:s utredning visar också att största delen av kostnaderna för standardiseringen betalas av medlemmarna genom att de deltar direkt i arbetet.

Global standardisering

Av de standardiseringsorganisationer som arbetar globalt är ISO (International Organization for Standardization) den viktigaste. Medlemmar i ISO är de nationella standardiseringsorganisationerna i ca etthundra länder, bland dem alla industriländer och de flesta u-länder med en betydande industri. SFS är nationell medlem i ISO. ISO:s viktigaste samarbetspartner är internationella elektrotekniska kommissionen IEC (International Electrotechnical Commission) med medlemmar från ca sextio länder. SESKO är nationell medlem i IEC. Internationella standarder är ISO-standarderna som ges ut av ISO och IEC-standarderna som ges ut av IEC. Det nationella införandet av dessa standarder är inte lika strikt som i fråga om EN-standarderna. ISO- och IEC-standarderna kan fastställas som nationella standarder som sådana, men det är också möjligt att utarbeta en nationell standard som avviker från förebilden. Däremot föreligger ingen skyldighet att nationellt införa en internationellt godkänd standard. Vid beredningen av internationella standarder för telebranschen intar internationella teleunionen ITU (International Telecommunication Union), som är en specialorganisation som lyder under FN, en central ställning. ITU utarbetar rekommendationer som vid behov publiceras som ISO-standarder.

Avtalet om tekniska handelshinder

WTO/TBT-avtalet uppställer vissa villkor för standardiseringsarbetet i WTO:s medlemsländer. WTO/TBT-avtalet definierar en standard som ett dokument som är

godkänt av ett erkänt organ, beskriver regler eller anvisningar för allmän och upprepad tillämpning eller egenskaper hos produkter eller till dem anslutna tillverknings- och produktionsmetoder och som det inte är obligatoriskt att följa. Enligt definitionen kan en standard vidare innehålla eller behandla krav gällande enbart terminologi, symboler, förpackning eller märkning, om de ansluter sig till produkter eller tillverknings- och produktionsmetoder.

WTO/TBT-avtalet ställer bl.a. följande grundläggande krav för en god standardiseringspraxis på utarbetandet, godkännandet och tillämpningen av standarder i fråga om de standardiseringsorgan som har godkänt anvisningarna om tillvägagångssätt i bilaga 3 till WTO/TBT-avtalet:

- För att förhindra diskriminering bör det säkerställas att produkter med ursprung i WTO:s medlemsländer ges samma bemötande som liknande produkter av inhemskt ursprung eller produkter med ursprung i vilket annat land som helst.

- Användningen av metoder som minst begränsar handeln förutsätter att standarderna inte får uppställa onödiga hinder för den internationella handeln. Om det finns flera alternativa regleringssätt att tillgå för att uppnå målen för standardiseringsarbetet, skall bland dessa alternativ väljas det som minst begränsar den internationella handeln.

- För att främja användningen av internationella standarder bör standardiseringsorganen försöka delta i utvecklingen av internationella standarder och undvika överlappningar mellan det egna och det internationella standardiseringsarbetet.

- Standarderna skall i första hand basera sig på faktorer i anslutning till prestationsförmågan. Sålunda skall de krav som ställs, i mån av möjlighet, ansluta sig till ifrågasvarande produkts prestationsförmåga i stället för att man använder kriterier som baserar sig på planeringen av produkten eller dess yttre egenskaper.

- Standardiseringsorganet skall publicera sitt arbetsprogram samt anmäla det på det sätt som närmare anges i WTO/TBT-avtalets anvisningar om förfaringssätt. Ett

standardiserande organ skall i regel ge minst 60 dagars tid för kommentarer angående standarden. Det standardiserande organet skall meddela tiden samt ifrågavarande standards överensstämmelse med internationella standarder.

2.7. Bedömning av nuläget

Lagen om standardisering från 1942 är föråldrad. Lagens centrala innehåll – statsrådets bemyndigande att utfärda eller fastställa bindande tekniska bestämmelser – ligger inte i linje med 80 § grundlagen. Bemyndigandet i lagen om standardisering är allmänt och öppet och uppfyller inte de krav som ställs på en exakt och noga avgränsad reglering.

Standardernas centrala betydelse för uppnåendet av EG:s mål och även som stöd för den lagstiftning som baserar sig på nationell behörighet samt för undanröjandet av internationella handelshinder förutsätter ett effektivt nationellt standardiseringssystem och en effektiv informationstjänst i anslutning till det. Lagen om standardisering innehåller emellertid inte nödvändig minimireglering till den del som standardiseringsverksamheten kan anses höra till den medelbara statsförvaltningen, vilket skulle förutsätta att framför allt den grundläggande standardiseringsstrukturen och de administrativa uppgifterna i anslutning därtill regleras för centralorganisationens del. Detta skulle också klarlägga centralorganisationens ställning som ett sådant statsunderstödsobjekt som avses i statsunderstödslagen. Däremot finns det inga grunder för en detaljerad reglering av organiseringen av standardiseringen.

Standardiseringsprinciperna finns inskrivna i rådets resolution från 1999. På principiell nivå är de således bindande för Finland. Liknande principer som i resolutionen ingår i de europeiska och internationella standardiseringsorganisationernas stadgar och i WTO/TBT-avtalet, och dessutom är en del av dem fastställda i avtalet mellan EG-kommissionen och de europeiska standardiseringsorganisationerna. Att skriva in de centrala principerna i lagen skulle göra

standardiseringen mera öppen, klarlägga de gemensamma principerna, framhäva betydelsen av god standardiseringspraxis, stöda genomförandet av den nya metoden i fråga om EG:s direktiv samt främja och förenhetliga användningen av standarder som stöd för den nationella regleringen och politiken.

I Finland har direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter genomförts bristfälligt vad gäller standardiseringen. I praktiken har man dock handlat på det sätt som direktivet förutsätter och nödvändig information har lämnats om standardiseringsprojekt. Med tanke på den rättsliga konsekvensen och situationens klarhet är det dock nödvändigt att de viktigaste bitarna om standardisering i direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter genomförs nationellt.

Beträffande bestämmelserna om språket i standarder till vilka det hänvisas i författningar har det inte framkommit några revideringsbehov, utan lagen om språket i standarder till vilka det hänvisas i författningar kan fortfarande anses motsvara nuläget.

Statsunderstödslagens allmänna bestämmelser lämpar sig för det statsunderstöd som beviljas för standardiseringsverksamheten. Sålunda är det inte nödvändigt med någon lagstiftning som avviker från dem. Vid behov är avsikten dock att utfärda bestämmelser som preciserar statsunderstödslagen och som beaktar särdragen hos statsunderstödet för standardiseringsverksamheten.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Propositionens huvudsakliga mål är att stärka den grundläggande nationella standardiseringsstrukturen. Ett centralt mål för propositionen är också att främja den nationella beredningen av standarder och fastställa gemensamma principer för den med beaktande av internationella förpliktelser och

de förpliktelser som följer av medlemskapet i Europeiska unionen. Från rättslig synpunkt är det viktigt med en strukturell revidering och komplettering av de föråldrade bestämmelserna som delvis står i strid med grundlagen, det gäller i synnerhet bestämmelserna om bemyndigande samt administreringen och koordineringen i anslutning till lagens verkställighet. Ett mål för propositionen är dessutom att genomföra direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter nationellt till de delar som gäller standardisering.

3.2. Förslagen

I standardiseringslagen föreslås principer för den nationella beredningen av standarder, varvid det viktigaste är att huvudprinciperna för standarder och beredningen av standarder samt ställningen och uppgifterna för centralorganisationen för standardisering skrivs in i lagen. I lagen avses med nationell beredning av standarder den verksamhet genom vilka nationella standarder utarbetas samt deltagande sker i utarbetandet av europeiska och internationella standarder. Lagen skall dock inte tillämpas på standardisering inom telebranschen till den del motsvarande bestämmelser har utfärdats genom lagen om kommunikationsförvaltningen (625/2001) eller med stöd av den.

För att finansiera de förpliktelser som i standardiseringslagen åläggs centralorganisationen för standardisering kan i statsbudgeten intas ett anslag för beviljande av statsunderstöd. I standardiseringslagen bestäms inte närmare om statsunderstödet utan det hänvisas till statsunderstödslagen.

I standardiseringslagen föreslås en allmän bestämmelse om grunderna för centralorganisationens avgiftsbelagda prestationer samt bestämmelser om omständigheter i anslutning till standardiseringen vilka baserar sig på direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter. I standardiseringslagen intas också sedvanliga bestämmelser om styrning och tillsyn samt information i anslutning till

tillsynen.

4. Propositionens verkningar

Förslaget har inga direkt statsfinansiella verkningar. I och med att standardiseringens samhälleliga betydelse betonas förbättrar förslaget dock möjligheterna att bibehålla statsunderstödet för standardiseringen på nuvarande nivå, som är ca 1,5–2 miljoner euro.

Förslaget har inte heller några direkta ekonomiska kostnadseffekter för SFS:s och branschorganisationernas verksamhet, eftersom lagen i själva verket inte medför några nya skyldigheter. Det är i första hand fråga om att kodifiera saker som redan ingår i resultatstyrningsförfarandet mellan SFS och handels- och industriministeriet samt regler och principer som allmänt iakttas vid standardisering. Förpliktelsen att tillämpa självkostnadsprincipen vid prissättningen av SFS:s prestationer är ett nytt krav, men i praktiken antas det inte påverka prestationernas prisnivå. Verkningarna riktar sig i första hand till SFS:s bokföring och de går i samma riktning som vad statsunderstödslagen förutsätter av sammanslutningar som får statsunderstöd. Förslaget inverkar inte på SFS:s organisation och inte heller i övrigt på organiseringen av standardiseringen. Förslaget har inte heller några verkningar för personalen.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Samarbete med olika intressegrupper

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet men i samarbete med olika ministerier, SFS och dess branschsamanslutningar samt andra centrala intressegrupper. Lagförslaget har behandlats tillsammans med dem som ansvarar för standardiseringsfrågor vid de olika ministerierna på möten som ordnades i augusti och november 2001 samt i februari 2002. För SFS och dess branschorganisationer ordnades diskussionsmöten i december 2001 och april 2002. Till det senare tillfället inbjöds också andra centrala intressegrupper. För att reda ut

olika saker och utveckla förslagets innehåll har man dessutom fört diskussioner med enskilda intressegrupper.

Olika parter har haft möjlighet att komma med ställningstaganden till det utkast som varit under beredning och lägga fram ändringsförslag under beredningsprocessen. Denna möjlighet har utnyttjats av i synnerhet företrädarna för el- och telebranschen samt vissa andra branscher. Ministeriernas företrädare har ansett lagförslaget nödvändigt och har inte kommit med några betydande förslag till korrigering av innehållet.

Under beredningen omarbetades lagförslaget i sådan form att man kan anse att tillräckligt samförstånd om dess innehåll har nåtts tillsammans med olika intressegrupper. Först därefter ordnades en egentlig remissbehandling sommaren 2002.

5.2. Remissutlåtanden

Utlåtande om utkastet till regeringsproposition begärdes av de med tanke på standardiseringen viktigaste ministerierna och ämbetsverken, branschorganisationerna för standardisering samt organisationer som företräder näringslivet, arbetstagarna och konsumenterna. Det kom över 40 utlåtanden. Största delen av remissinstanserna förhöll sig positivt till förslaget och ansåg det dessutom viktigt att trygga den finansiering staten beviljar för standardiseringen.

I utlåtandena föreslås både mera detaljerad reglering och allmänna bestämmelser än vad som föreslagits. I vissa utlåtanden ansåg man att lagförslagets tillämpningsområde borde utvidgas även till andra än officiella standarder. I vissa utlåtanden – i synnerhet konsument- och arbetstagarorganisationernas samt Kommunförbundet rf:s – betonade man vikten av ett öppet system och lika möjligheter för alla att delta. Företrädarna för vissa branschorganisationer ansåg att dessa sammanslutningars ställning och uppgifter borde definieras. Företrädarna för el- och telebranschen föreslog att arbetsfördelningen i europeiska och internationella standardiseringsorgan skulle klarläggas med beaktande av hur el- och telebranschens representation i vårt land nu är ordnad i

nämnda organ.

Justitieministeriet ansåg i sitt utlåtande att när det gäller sådan verksamhet som standardisering är det på det hela taget fråga om en offentlig förvaltningsuppgift i den bemärkelse som avses i 124 § grundlagen. Vissa näringslivsorganisationer (i första hand Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund rf, Metallindustrins Centralförbund, MET rf samt Sähkö-, elektroniikka- ja tietoteollisuus, SET ry) hade dock en avvikande syn på saken. De förhöll sig negativt till behovet av lagen och ansåg att det skulle räcka med att ordna dessa frågor genom avtal. Skogsindustrin rf motsatte sig lagförslaget i sitt utlåtande därför att man ansåg att det kan begränsa standardiseringssystemets utveckling alltför mycket.

Finansministeriet konstaterade i sitt utlåtande att enligt de allmänna principerna i lagen om grunderna för avgifter till staten bör det bestämmas även om avgifter som uppbärs av enheter som sköter den medelbara statsförvaltningen samt om sänkning eller undanröjande av avgifterna genom en avgiftsförordning som utfärdas av ministeriet inom det aktuella förvaltningsområdet. Däremot ansåg vissa näringslivsorganisationer samt social- och hälsovårdsministeriet och SFS i sina utlåtanden att bestämmelsen om grunderna för avgifter är problematisk och onödig. I flera utlåtanden betonades emellertid vikten av att säkerställa tillgången till standarder till ett skäligt pris.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Syftet med regeringens proposition om förvaltningslag och lag om ändring av förvaltningsprocesslagen (RP 72/2002 rd) är att främja och genomföra god förvaltning och rättsskydd i förvaltningsärenden. Med stöd av 2 § 3 mom. i den föreslagna förvaltningslagen skall lagen också tillämpas på enskilda när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Således skall förvaltningslagen även tillämpas på t.ex. centralorganisationen för standardisering när den sköter uppgifter som skall betraktas som

offentliga förvaltningsuppgifter på det sätt som avses i 124 § grundlagen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

Standardiseringslag

1 §. *Lagens syfte.* Standardiseringen baserar sig till stor del på intressegruppernas insatser och deras inbördes samarbete samt ett effektivt utnyttjande av befintliga strukturer. Lagens syfte är att fastställa den grundläggande nationella standardiseringsstrukturen genom att det utfärdas bestämmelser om de offentliga uppgifterna i anslutning till standardiseringen. Lagens syfte är också att främja den nationella beredningen av standarder genom att betona dess betydelse för företagen och hela samhället, vilket kan antas trygga statsunderstödet för standardisering bättre än nu. Dessutom är ett syfte med lagen att fastställa de principer som skall iakttas vid den nationella beredningen av standarder, vilka omfattar principer gällande såväl beredningsprocessen som färdiga nationella standarder.

Syftet med lagen är däremot inte att begränsa de organisatoriska alternativ som behövs vid beredningen av standarder. De föreslagna bestämmelserna gör det möjligt att såväl bibehålla den nuvarande organisationen som att utveckla den.

Direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter har vad de tekniska föreskrifterna beträffar genomförts genom lagen om tillämpning av Europeiska gemenskapernas bestämmelser om förfarandet vid anmälan av tekniska föreskrifter och statsrådets beslut om informationsförfarandet i fråga om tekniska föreskrifter, som utfärdats med stöd av lagen. Med stöd av 2 mom. genomförs de delar av direktivet som gäller det informationsförfarande som skall iakttas beträffande standarder genom standardiseringslagen.

2 §. *Lagens tillämpningsområde.* Lagens tillämpningsområde begränsas till nationella standarder och den nationella beredningen av

standarder, vars innehåll definieras i 3 §. Utanför tillämpningsområdet blir således sådana tekniska specifikationer med karaktären av standarder vilka inte bereds inom officiella standardiseringssammanslutningar och som inte betraktas som officiella standarder. Med stöd av detta skall lagen inte tillämpas på t.ex. den internationella metrologiorganisationens (OIML, International Organization of Legal Metrology) eller den internationella sjöfartsorganisationens (IMO, International Maritime Organization) rekommendationer och inte på tekniska specifikationer som påminner om standarder och som beretts inom officiella standardiseringssammanslutningar – t.ex. de s.k. nya standardiseringsprodukterna – och som inte uppfyller de krav som ställs på officiella standarder. Dessutom skall lagen tillämpas på standardisering som sker inom europeiska och internationella standardiseringssammanslutningar endast till den del som det är fråga om nationellt deltagande.

Med stöd av 2 mom. skall lagen inte tillämpas på den nationella beredningen av standarder inom telebranschen till den del saken regleras i lagen om kommunikationsförvaltningen och med stöd av den. Med stöd av 1 § 2 mom. 5 punkten statsrådets förordning om kommunikationsförvaltningen (697/2001) skall Kommunikationsverket koordinera standardiseringen inom telebranschen. I övrigt finns inget bestämt om standardiseringen inom telebranschen. Sålunda ansvarar centralorganisationen för standardisering inte för de uppgifter som nämns i 5 § 1–3 punkten i standardiseringslagen när det gäller standardiseringen inom telebranschen, eftersom de sköts av Kommunikationsverket.

3 §. *Definitioner.* I paragrafen definieras de centrala begrepp som används i lagen. Många av dem baserar sig på standarden

SFS-EN 45020, som gäller allmän terminologi för standardisering och verksamhet i anslutning därtill och som motsvarar den europeiska standarden EN 45020:1998 och guiden ISO/IEC Guide 2:1996.

Med stöd av 1 punkten definieras en standard som en allmänt tillgänglig handling som fastställts av centralorganisationen för standardisering, ett europeiskt standardiseringsorgan eller ett internationellt standardiseringsorgan. Som standarder betraktas dock endast sådana handlingar som innehåller rekommendationer för upprepade eller fortlöpande tillämpning samt som gäller egenskaper hos produkter, tjänster och processer, mättnings-, kontroll- och andra metoder eller måttenheter, symboler, beteckningar och termer som skall användas eller andra liknande saker. I definitionen beaktas utöver standarden SFS-EN 45020 definitionerna gällande standarder i artikel 1 i direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter, i 2 § lagen om språket i standarder till vilka det hänvisas i författningar och i WTO/TBT-avtalet.

Med stöd av 2 punkten avses i lagen med nationell standard en SFS-standard som fastställts av centralorganisationen för standardisering och med stöd av 3 punkten med standardisering verksamhet med anknytning till nationellt, europeiskt eller internationellt standardiseringsarbete.

I 4 punkten definieras den nationella beredningen av standarder som verksamhet som går ut på att utarbeta SFS-standarder samt delta i utarbetandet av europeiska och internationella standarder. Den rent inhemska standardiseringen, som saknar anknytning till införandet av europeiska eller internationella standarder, utgör endast en liten del av den nationella beredningen av standarder. För att målen för lagen skall uppnås är det därför nödvändigt att det nationella deltagandet i utarbetandet av europeiska och internationella standarder hör till lagens tillämpningsområde.

I 5 punkten definieras de europeiska standardiseringsorganen CEN, CENELEC och ETSI samt i 7 punkten de internationella standardiseringsorganen ISO och IEC. I 6

punkten definieras europeiska standarder som EN-standarder och med stöd av 8 punkten internationella standarder som ISO- eller IEC-standarder. En europeisk standard blir en nationell standard när de fastställs som SFS-EN-standard. En internationell standard kan fastställas om nationell standard, men det är inte obligatoriskt.

I 9 punkten definieras nationellt standardiseringsorgan, varmed avses centralorganisationen för standardisering. Dessutom skall som nationella standardiseringsorgan betraktas andra sådana sammanslutningar som är behöriga att vara nationella representanter i europeiska och internationella standardiseringsorgan. Sådana sammanslutningar är för närvarande SESKO när det gäller standardiseringen inom elbranschen och Kommunikationsverket när det gäller standardiseringen inom telebranschen.

4 §. *Ordande av beredningen av standarder.* I paragrafen bestäms hur beredningen av standarder skall ordnas i praktiken. Den nationella beredningen av standarder skall – liksom i nuläget – skötas av SFS och de sammanslutningar som ingått avtal med den. För närvarande finns det 15 sådana sammanslutningar. Paragrafen gör det möjligt att bibehålla ett system som liknar det nuvarande, men också att ändra det vid behov. Att bedöma eventuella ändringsbehov och vidta praktiska åtgärder blir en uppgift för parterna i standardiseringssystemet, varför det endast bestäms kortfattat och på allmän nivå om hur beredningen av standardiseringen skall ordnas.

I det avtal som ingås mellan centralorganisationen för standardisering och en sammanslutning som avses i 1 mom. specificeras på samma sätt som för närvarande avtalsparterna samt deras rättigheter, ansvar och skyldigheter. Tillämpningen av standardiseringslagen förutsätter också att man i avtalet beaktar den skyldighet att vidta korrigerande åtgärder som i 15 § åläggs centralorganisationen om en sammanslutning som den ingått avtal med handlar i strid med lagen (t.ex. underlåter att iaktta vad som i 9 § 3 mom. anges om iakttagande av garantierna för god förvaltning) och den skyldighet att tillställa

handels- och industriministeriet de upplysningar som behövs för tillsynen över att lagen iakttas från nämnda sammanslutningar vilken anges i 16 §. Om det i avtalet ingår överföring av statsunderstöd som beviljats centralorganisationen till nämnda sammanslutningar skall i avtalet dessutom beaktas bestämmelserna i statsunderstödslagen.

Med stöd av 2 mom. skall SFS fungera som centralorganisation för standardiseringen, vilket motsvarar nuläget. SFS är en i föreningslagen (503/1989) avsedd registrerad förening och avsikten är inte att genom standardiseringslagen föreskriva om några undantag från tillämpningen av föreningslagen. Inte heller den begränsning som avses i 2 § 2 mom. föreningslagen skall tillämpas, eftersom SFS inte genom lag har organiserats för något särskilt ändamål, trots att den med stöd av standardiseringslagen åläggs vissa offentliga uppdrag.

5 §. *Centralorganisationen för standardiserings uppgifter.* I paragrafen bestäms om de centrala uppgifter som ankommer på centralorganisationen för standardisering och som är nödvändiga för att upprätthålla den nationella standardiseringsverksamheten. Paragrafen är av central betydelse vid uppskattningen av det statsunderstöd som beviljas centralorganisationen med stöd av 12 §.

I 1 punkten åläggs centralorganisationen att ansvara för verkställigheten av den grundläggande nationella standardiseringsstrukturen, dvs. i praktiken för organiseringen och administreringen av ärenden. Detta gör det möjligt att sköta saker och ting på nuvarande sätt men vid behov skall förändringar vara möjliga.

I 2 punkten sägs att det är centralorganisationens uppgift att sköta om arrangemang i anslutning till den nationella beredningen av standarder. Centralorganisationen skall då beakta de principer som anges i lagen, för vilka i synnerhet 7, 9 och 10 § är centrala. Centralorganisationen skall också på behovligt sätt beakta principerna för det internationella standardiseringssamarbetet, t.ex. de saker som nämns i den del av

WTO/TBT-avtalet som är avsedd att vara frivillig.

Dessutom skall centralorganisationen vid behov meddela anvisningar. Inte heller i detta avseende förändras den praxis som iakttagits.

Med stöd av 3 punkten skall det vara centralorganisationens uppgift att främja deltagandet i europeiskt och internationellt standardiseringsarbete, vilket innebär bl.a. att understöd i enlighet med 7 § 2 mom. statsunderstödslagen överförs för mötesresor, skötseln av de tekniska kommittéernas sekretariat, översättningskostnader, möteskostnader och information. I praktiken har det statsunderstöd som beviljats i betydande mån riktats just till dylik verksamhet.

Med stöd av 4 punkten åläggs centralorganisationen att fastställa och upphäva nationella standarder, vilket motsvarar nuläget. Detta innebär en förpliktelse att se till att standarderna ändras. I 5 punkten åläggs centralorganisationen att upprätthålla en samling av nationella standarder samt att se till att nationella och europeiska standarder är tillgängliga på skäliga och rättvisa grunder säkerställs medborgarnas och företagens rätt att få standarder som behövs i synnerhet med tanke på förpliktelser i lagstiftningen eller annars för näringsverksamheten på skäliga och rättvisa grunder. Att ålägga motsvarande förpliktelse i fråga om internationella standarder är inte nödvändigt, men med stöd av 6 punkten skall centralorganisationen försöka ge information även om dem samt även i övrigt upprätthålla nödvändiga informationssystem som gäller standardisering med beaktande av olika intressegruppers behov. Centralorganisationen arbetar redan nu på det sätt som förutsatts i 5 och 6 punkten.

I 7 punkten åläggs centralorganisationen allmän skyldighet att förmedla information om standardisering och läget beträffande standardiseringen i enlighet med principen gällande öppen standardisering. Inte heller i detta avseende förändras situationen jämfört med nuläget, eftersom centralorganisationen redan för närvarande sköter om informationsverksamheten på nödvändigt sätt.

Med stöd av 8 punkten skall centralorganisationen för standardisering publicera referenser till standarder på det sätt som behövs för tillämpningen av EG: direktiv. Med stöd av EG:s direktiv gällande den nya metoden antas en produkt överensstämma med direktivets krav, om den har framställts i överensstämmelse med sådana harmoniserade standarder som införts som nationella standarder och vilkas referensnummer har publicerats i EG:s officiella tidning. Medlemsstaterna har i direktiven ålagts att publicera dylika nationella standarders referensnummer. Med stöd av paragrafen skall centralorganisationen för standardisering sköta denna förpliktelse. För närvarande har centralorganisationen skött publiceringen med stöd av avtal, så i praktiken ändras inte situationen.

SFS har dessutom ålagts offentliga förvaltningsuppgifter i lagen om förfarandet vid tilldelning av Europeiska gemenskapens miljömärke (958/1997). Denna verksamhet har emellertid ingen anknytning till standardiseringslagens tillämpningsområde.

6 §. *Precisering av uppgifterna för centralorganisationen för standardisering.* I paragrafen bemyndigas handels- och industriministeriet att vid behov avtala närmare om uppgifterna för centralorganisationen för standardisering. I praktiken har man kommit överens om uppgifterna med SFS i samband med de årliga resultatstyrningsförhandlingarna. Dessutom har användningen av SFS:s statsunderstöd och uppnåendet av resultatmålen följts i enlighet med resultatstyrningssystemet.

7 §. *Krav på standarder.* I paragrafen fastställs de grundläggande krav på standarder som nämns i rådets resolution från 1999. Även de europeiska standardiseringsorganen CEN och CENELEC har förbundit sig att iaktta dessa krav och i praktiken har dessa principer iakttagits även på nationell nivå. I enlighet med resolutionen krävs av nationella standarder i 1 mom. 1–4 punkten att de skall vara ändamålsenliga, ha en hög grad av godtagbarhet och ge möjlighet till teknisk innovation och konkurrens.

Motsvarande principer har även i WTO/TBT-avtalet fastställts som centrala principer för den internationella standardiseringen, och dessutom förutsatts i avtalet att en standard inte diskriminerar produkter av olika ursprung och inte heller i övrigt uppställer onödiga hinder för den internationella handeln. Kraven i detta avseende nämns i 1 mom. 6 och 7 punkten.

I 1 mom. 5 punkten krävs dessutom att en nationell standard skall överensstämma med motsvarande europeiska standard, om en sådan har fastställts. Härigenom intas i lagen den princip som medlemmarna av de europeiska standardiseringsorganisationerna har förbundit sig att iaktta med stöd av de europeiska standardiseringsorganens stadgar. Även i artikel 7 i direktivet om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter förutsatts att medlemsstaterna genom lämpliga åtgärder säkerställer att den nationella standardiseringen inte försvårar harmoniseringen och att sådana nationella standarder inte offentliggörs som inte helt stämmer överens med en befintlig europeisk standard. Förpliktelsen i 1 mom. 5 punkten kompletteras i 2 mom. enligt vilket en nationell standard skall upphävas om den står i strid med motsvarande europeiska standard. Med stöd av 3 mom. kan genom förordning av ministeriet i fråga dock föreskrivas om undantag från kraven på att en nationell standard skall överensstämma med en europeisk standard och att motsstridiga standarder skall upphävas. Då skall artikel 7.2 i direktivet om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter iakttagas, enligt vilken på begäran av offentliga myndigheter kan tas fram nationella standarder som avviker från europeiska standarder för specifika produkter i syfte att en teknisk föreskrift för sådana produkter skall införas. En sådan begäran jämte motivering skall tillställas kommissionen enligt artikel 8.1, såsom ett utkast till teknisk föreskrift. I praktiken kan en sådan avvikelse från den allmänna principen komma i fråga i första hand i säkerhetsfrågor eller på grund av undantag som krävs av det geografiska läget eller klimatet.

8 §. *Representation i europeiska och*

internationella standardiseringsorgan. Medlemsvillkoren varierar något i de europeiska och de internationella standardiseringsorganen. Utgångspunkten är i allmänhet att varje medlemsstat representeras av det behöriga organ i staten i fråga som kan anses representera den aktuella standardiseringsbranschen bäst. Även andra instanser har kunnat tillåtas medlemskap; t.ex. i ETSI är det även möjligt för bl.a. företag i telebranschen att vara medlemmar. Med stöd av paragrafen skall representation i nämnda standardiseringsorgan beroende på verksamhetsområdet vara delad mellan centralorganisationen för standardisering och andra sådana sammanslutningar som är behöriga att vara nationella representanter. Detta är delvis förknippat även med SFS:s förpliktelse att sköta om medlemsavgifterna och för dem kan med stöd av 12 § i lagförslaget i statsbudgeten intas ett anslag för beviljande av statsunderstöd till centralorganisationen. Med stöd av den nuvarande branschindelningen är SFS nationell medlem i CEN och ISO, SESKO nationell medlem i CENELEC och IEC samt Kommunikationsverket nationell medlem i ETSI.

9 §. *Garantierna för god förvaltning.* I 1 mom. fastställs de principer för beredningen av standarder som nämns i rådets resolution från 1999. I enlighet med den skall standardiseringen vara frivillig, öppen och offentlig verksamhet som i princip grundar sig på samförstånd. I enlighet med resolutionen skall alla parter dessutom kunna delta i standardiseringsprocessen till fullo för att standarderna skall ha en hög grad av godtagbarhet. I praktiken har man försökt iaktta de principer som nämns i paragrafen vid den nationella beredningen av standarder. För att säkerställa att garantierna för god förvaltning realiserats åläggs centralorganisationen för standardisering med stöd av 2 mom. att vid skötseln av de offentliga förvaltningsuppgifter som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag iaktta kraven i 1 mom. samt att iaktta vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och språklagen (148/1922). Således skall SFS

bl.a. främja information och god informationshantering inom lagens tillämpningsområde samt på det sätt som behövs se till att det går att få service på finska och svenska. Andra nationella standardiseringsorgan berörs av samma förpliktelser när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter som hör till lagens tillämpningsområde.

I 3 mom. åläggs sammanslutningar som avses i 4 § 1 mom. att iaktta principerna för god förvaltning när de sköter de offentliga förvaltningsuppgifter som hör till lagens tillämpningsområde. Som sådana skall i regel betraktas t.ex. sekretariatuppgifter i anslutning till den nationella beredningen av standarder som sammanslutningen sköter på uppdrag av centralorganisationen för standardisering, i synnerhet om standarden i fråga har beröringspunkter med lagstiftningen.

I övrigt ser man till att de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och god förvaltning ställer uppfylls i första hand genom allmänt noggrann och korrekt reglering samt med hjälp av lämpliga och kompetenta personer som sköter dessa uppgifter.

10 §. *Informationsförfarande.* Genom paragrafen genomförs de viktigaste artiklarna gällande information om standarder i EG:s direktivet om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter.

1 mom. 1 punkten motsvarar artiklarna 2.1 och 3 i nämnda direktiv, enligt vilka kommissionen och de i bilagorna I och II angivna standardiseringsorganen skall informeras om standardiseringsprojekt och på begäran få utkast till standarder överlämnade till sig. Genom 1 mom. 2 punkten genomförs artikel 4.1 tredje strecksatsen i direktivet. 1 mom. 3 punkten motsvarar artikel 2.3 i direktivet med stöd av vilken kommissionen kan begära att hela eller delar av standardiseringsprogrammen överlämnas till den.

Förpliktelserna i 1 mom. skall enligt artikel 2.1 i direktivet riktas till de i bilaga II angivna nationella organen och medlemsstaterna skall med stöd av artikel 4.1 se till att denna förpliktelse uppfylls. De i bilaga II nämnda organen som Finland

anmält är SFS, SESKO och Teleförvaltningscentralen. I praktiken har SFS och Teleförvaltningscentralen, dvs. nuvarande Kommunikationsverket, tillsammans skött om telebranschens informationsförpliktelser. Med stöd av artikel 2.4 skall kommissionen i förekommande fall ändra bilaga II efter meddelanden från medlemsstaterna.

Paragrafens 2 mom. motsvarar undantaget i artikel 2.1 i nämnda direktiv med stöd av vilket informationsskyldigheten gällande standardiseringsprojekt ändå inte tillämpas på införandet av en nationell standard om den överensstämmer med en europeisk eller internationell standard.

Med stöd av 3 mom. kan genom förordning av statsrådet vid behov utfärdas mera detaljerade bestämmelser för informationsförfarandet. Det skulle i första hand bli fråga om preciseringar som baserar sig på artiklarna 2–4 i direktivet.

11 §. *Iakttagandet av standarder.* Att följa standarderna är i princip frivilligt, och detta skall betraktas som huvudregel. Behovet av detaljerad reglering kan dock ibland tillgodoses bäst genom en förpliktelse att iakttä en viss standard. I praktiken är det numera endast i undantagsfall obligatoriskt att följa standarder. Användningen av referenser begränsas till standarder i fråga om vilka 7 §, 9 § 1 mom. och 11 § standardiseringslagen har iakttagits. Genom denna begränsning genomförs artikel 4.2 i direktivet om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter.

I 2 mom. hänvisas till lagen om språket i standarder till vilka det hänvisas till i författningar, med stöd av vilken det i fråga om de standarder som det hänvisas till är möjligt att avvika från de språkkrav som ställs på författningarna. Hänvisningen är avsedd att vara informativ.

12 §. *Statsunderstöd för standardisering.* Centralorganisationen för standardisering beviljas stöd som avses i statsunderstödslagen och som är avsett att användas för medlemsavgifter till europeiska och internationella standardiseringsorgan samt för finansieringen av den grundläggande struktur och de funktioner som den nationella beredningen av

standarder förutsätter. Dessutom kan behöriga ministerier på samma sätt som för närvarande bevilja statsunderstöd för beredningen av standarder med anknytning till deras verksamhetsområde, om detta har ansetts nödvändigt med tanke på det allmänna intresset och stödet på ett betydande sätt främjar utarbetandet av en standard och tillräcklig annan finansiering inte står till buds. Sålunda hänförs statsunderstödet i första hand till uppgifter som åläggs centralorganisationen i 5, 8 och 10 §.

Genom paragrafen fastställs principen om statsunderstöd för standardiseringen som motvikt till de förpliktelser som i lagen åläggs centralorganisationen för standardisering. Med stöd av paragrafen kan i statsbudgeten intas ett anslag för beviljande av statsunderstöd till centralorganisationen för de uppgifter som åläggs den i denna lag. På statsunderstödet tillämpas statsunderstödslagen, som innehåller bestämmelser om bl.a. grunderna för beviljande av statsunderstöd, beviljandet och betalningen samt användningen och övervakningen av statsunderstöd.

Det statsunderstöd som beviljas centralorganisationen för standardisering skall med stöd av 7 § 2 mom. statsunderstödslagen kunna användas även för understöd till sammanslutningar som avses i 4 § 1 mom. standardiseringslagen när de sköter uppgifter i anslutning till den nationella beredningen av standarder. Detta förutsätter emellertid att centralorganisationen och nämnda sammanslutning ingår ett avtal om användningen av statsunderstödet, tillsynen över användningen och villkoren för dem med beaktande av vad som bestäms i statsunderstödslagen.

Avsikten är att med stöd av 8 § statsunderstödslagen vid behov utfärda närmare bestämmelserna om beviljande, betalning och användning enligt statsbudgeten av statsunderstöd för standardisering samt om villkoren i anslutning därtill.

13 §. *Avgiftsbelagda prestationer.* I denna paragraf bestäms om grunderna för fastställande av avgifter för

centralorganisationens standardiseringsprestationer som baserar sig på denna lag. Det skall i första hand vara fråga om standarder och andra prestationer som ansluter sig till uppgifter som åläggs centralorganisationen i 5 § 5–7 punkten. Paragrafen skall dock inte gälla intern koordinerings- och förvaltningsservice samt information för det system som behövs för den nationella beredningen av standardisering som avses i 4 § 1 mom.

Regleringen förblir som helhet betraktat på rätt allmän nivå med beaktande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 81 § 2 mom. grundlagen. Avsikten är att säkerställa att centralorganisationen för standardisering iakttar öppenhet, skälighet och konsekvens i fråga om prissättningsprinciperna.

I princip skall för prestationerna uppbäras en avgift som motsvarar de totala kostnader som produktionen av dem åsamkar centralorganisationen, dvs. självkostnadsvärdet. När nivån på avgiften för prestationer fastställs vore det mest konsekvent att granska de enhetliga prestationshelheterna. Med prestationers självkostnadsvärde avses de totala kostnaderna för produktionen av prestationerna. Till totalkostnaderna hör vid sidan av de särskilda kostnader som prestationerna orsakar prestationernas andel av förvaltnings-, lokal- och kapitalkostnaderna samt av övriga gemensamma kostnader. Principen är densamma som med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) tillämpas på offentligrättsliga prestationer som produceras av statliga myndigheter och som har preciserats i förordningen om grunderna för avgifter till staten (211/1992). Vid tillämpningen av paragrafen kan således utnyttjas de tolkningar som etablerats vid tillämpningen av lagen om grunderna för avgifter till staten och Statskontorets kompletterande anvisningar.

Till totalkostnaderna räknas inte kostnader som åsamkas andra instanser som deltar i produktionen av prestationen än centralorganisationen, vilket avviker från de principer som tillämpas med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten. Totalkostnaderna för

standardiseringsverksamheten är betydligt högre än de kostnader som åsamkas centralorganisationen, eftersom verksamheten i huvudsak baserar sig på utnyttjandet av olika intressegruppers resurser. Denna insats ingår alltså inte i centralorganisationens totala kostnader, med undantag för de situationer där centralorganisationen har betalt ersättning till intressegruppen i fråga. Ett exempel på detta är ersättningen för utarbetandet av standarder till sammanslutningar som avses i 4 § 1 mom.

Med avvikelser från lagen om grunderna för avgifter till staten är avsikten inte att fastställa närmare bestämmelser om centralorganisationens avgiftsbelagda prestationer genom förordning av handels- och industriministeriet, utan det är centralorganisationen som fattar beslut i saken efter att ha uppskattat de totala kostnaderna för de enskilda prestationskategorierna. Eftersom högst 10 % av centralorganisationens verksamhet täcks med statsunderstöd och det inte heller i övrigt är fråga om någon betydande användning av statsunderstöd (2002 var statsunderstödet för centralorganisationens verksamhet 1 430 euro), anses det inte vara ändamålsenligt att utfärda närmare bestämmelser om prestationerna genom förordning av ministeriet. Centralorganisationens beslutsfattandet begränsas dock av förpliktelsen att tillämpa enhetliga grunder när avgifterna fastställs. Detta förutsätter att centralorganisationen bl.a. iakttar enhetliga principer när den beviljar rabatter.

Centralorganisationen kan uppbära en avgift som är lägre än självkostnadsvärdet eller låta bli att uppbära avgiften, om kostnaderna kan täckas med andra inkomster. Det kan t.ex. bli aktuellt med stöd som myndigheten beviljar med stöd av statsunderstödslagen för att säkerställa tillgången på en standard därför att det är obligatoriskt att följa den eller om allmänt statsunderstöd som riktas till den grundläggande standardiseringsstrukturen. Däremot anses det inte nödvändigt med regler gällande grunderna för nedsättning eller undanröjande av avgifterna, vilket skiljer sig från lagen om grunderna för

avgifter till staten.

14 §. *Styrning.* Handels- och industriministeriet skall ansvara för styrningen av standardiseringen. Till detta ansluter sig i synnerhet det stöd som med stöd av statsunderstödslagen beviljas för upprätthållande och utveckling av den grundläggande standardiseringsstrukturen och vars allokering styrs genom resultatstyrningen av centralorganisationen för standardisering. Handels- och industriministeriet deltar dessutom tillsammans med andra centrala intressegrupper i styrningen av standardiseringen i SFS:s styrelse och den standardiseringsnämnd som den tillsatt. Handels- och industriministeriet är också medlem i SFS.

15 §. *Tillsyn.* Handels- och industriministeriet skall övervaka att lagen iakttas. Syftet med tillsynen skall i första hand vara att säkerställa att centralorganisationen för standardisering sköter de uppgifter som ålagts den i denna lag med beaktande av principerna för god förvaltning och att den ser till att de sammanslutningar som ingått avtal med den med stöd av 4 § 1 mom. följer de principer som anges i denna lag i sin verksamhet. I praktiken sköts tillsynen i huvudsak som en del av den styrning som avses i 14 §.

För att effektivisera tillsynen skall ministeriet med stöd av 2 mom. ha rätt att ålägga centralorganisationen att vidta korrigerande åtgärder, om centralorganisationen eller de sammanslutningar som ingått avtal med den med stöd av 4 § 1 mom. handlar i strid med denna lag. De årliga resultatstyrningsförhandlingarna skall dock betraktas som det viktigaste redskapet när det gäller respons på centralorganisationens uppgifter och verksamhetens inriktning med stöd av denna lag. Centralorganisationen skall se till att möjligheten att vid behov vidta korrigerande åtgärder har beaktats i de avtal som ingåtts med sammanslutningar som avses i 4 § 1 mom.

Med stöd av 2 mom. skall handels- och industriministeriet dessutom ha rätt att ålägga andra nationella standardiseringsorgan att vidta korrigerande åtgärder, om de inte uppfyller de förpliktelser som ålagts dem i

denna lag.

16 §. *Erhållande av upplysningar.* Med tanke på styrningen och tillsynen är det nödvändigt att handels- och industriministeriet har rätt att få de upplysningar som behövs för tillsynen över att lagen iakttas från centralorganisationen för standardisering och andra nationella standardiseringsorgan. Upplysningar om de uppgifter som ålagts centralorganisationen i 5, 8 och 10 § är centrala liksom upplysningar om finansieringen av dess verksamhet. Skyldigheten att lämna upplysningar skall för de övriga nationella standardiseringsorganens del gälla närmast uppgifter enligt 8 och 10 §.

Eftersom de sammanslutningar som med stöd av 4 § 1 mom. ingått avtal med centralorganisationen för standardisering i praktiken sköter uppgifter i anslutning till den nationella beredningen av standarder, är det nödvändigt att centralorganisationen kan tillstå handels- och industriministeriet de upplysningar som behövs för tillsynen över att lagen iakttas från dessa sammanslutningar.

17 §. *Delegation.* Handels- och industriministeriet skall ha möjlighet att vid behov inrätta en delegation för behandlingen av standardiseringsärenden, framför allt för koordineringen av den nationella beredningen av standarder. Tills vidare finns det emellertid inget behov av att inrätta en delegation, eftersom motsvarande uppgifter i stor utsträckning sköts av den standardiseringsnämnd som tillsatts av SFS:s styrelse och vars medlemmar i enlighet med de av SFS fastställda stadgarna skall företräda dem som utarbetar standarder, näringslivet, forsknings- och utvecklingsverksamheten samt dem som använder standarder och den offentliga förvaltningen. Av denna orsak behövs det nödvändigtvis inte närmare bestämmelser om delegationen som utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är dock inte ändamålsenligt att ålägga SFS att upprätthålla delegationen, så det är skäl att genom en bestämmelse om bemyndigande bereda sig på inrättandet av ett organ som hör till den offentliga förvaltningen.

18 §. *Ikraftträdande.* I paragrafen ingår en

sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2003.

I 2 mom. föreslås att lagen om standardisering från 1942 upphävs. Lagens centrala innehåll har bestått i bemyndigandet för statsrådet att bestämma om krav på produkter och obligatoriska standarder samt myndigheternas tillsynsbefogenheter och straffbestämmelser i anslutning därtill.

19 §. *Övergångsbestämmelse.* Sedan lagen om standardisering upphävts med stöd av 18 § 2 mom. upphör också de författningar som utfärdats med stöd av det att gälla. När det gäller dessa finns det inget som hindrar att statsrådets beslut om standardformat för vissa slag av papper och tryckalster och statsrådets beslut om märke, som anger enlighet med standard upphävs.

Det är dock nödvändigt att genom övergångsbestämmelsen låta statsrådets beslut om ordningsregler för sprängnings- och brytningsarbete samt om halten av kromat i bygg- och murcement förbli gällande tills något annat bestäms genom förordning av statsrådet. Dessa statsrådsbeslut har utfärdats med stöd av såväl 1 och 11 § lagen om standardisering som lagen om skydd i arbete (299/1958). Det torde ta flera år att revidera vardera statsrådsbeslutet och uppdatera nödvändiga bestämmelser om bemyndigande. Dessutom hänför sig statsrådets beslut om halten av kromat i bygg- och murcement till en reform av motsvarande EG-lagstiftning, och beredningen av den torde räcka flera år.

2. Närmare bestämmelser

Det informationsförfarande som föreskrivs i 10 § kan preciseras med stöd av bemyndigandet i paragrafen. I 17 § föreslås ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om delegationen. För närvarande antas det inte finnas något behov av att precisera nämnda paragraf genom förordning av statsrådet.

Avsikten är att med stöd av bemyndigandet i 8 § statsunderstödslagen vid behov utfärda närmare bestämmelser om beviljande,

utbetalning och användning enligt statsbudgeten av statsunderstöd som nämns i 12 § standardiseringslagen samt om villkor i anslutning därtill.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2003.

4. Lagstiftningsordning

Offentliga förvaltningsuppgifter kan enligt 124 § grundlagen anförtros andra än myndigheter genom lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. De uppgifter som i lagförslaget ålagts centralorganisationen för standardisering kan betraktas som offentliga serviceuppgifter som ändå inte egentligen skall betraktas som uppgifter i anslutning till beslutsfattande som gäller enskildas och sammanslutningars rättigheter, intressen och skyldigheter. För att trygga det allmänna intresset i anslutning till standardisering och tillgången på tjänster skall det bestämmas i lag om de uppgifter som ankommer på centralorganisationen för standardisering. När det gäller dessa uppgifter begränsar sig dock behovet av att säkerställa att kraven på god förvaltning beaktas till att allmänt säkerställa att verksamheten bedrivs på korrekt sätt genom bestämmelser samt att författningarna om offentlighet i myndigheternas verksamhet och de grundläggande språkliga rättigheterna iakttas. Det kan inte anses att lagförslaget ingriper i omständigheter som är skyddade i grundlagen. Enligt regeringens uppfattning kan den lag som ingår i propositionen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Standardiseringslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att fastställa den grundläggande nationella standardiseringsstrukturen samt att främja den nationella beredningen av standarder och att fastställa principer för den. Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter, nedan direktivet om ett informationsförfarande för tekniska standarder och föreskrifter, till den del det är fråga om det informationsförfarande som skall iakttas beträffande standarder.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på nationella standarder och den nationella beredningen av standarder. På den nationella beredningen av standarder inom telebranschen tillämpas lagen endast till den del den inte gäller sådan standardisering inom telebranschen om vilken bestäms i lagen om kommunikationsförvaltningen (625/2001) och med stöd av den.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *standard* en allmänt tillgänglig handling som fastställts av centralorganisationen för standardisering, ett europeiskt standardiseringsorgan eller ett internationellt standardiseringsorgan och som innehåller rekommendationer för upprepad eller fortlöpande tillämpning samt som gäller egenskaperna hos produkter, tjänster och processer, mättnings-, och kontrollmetoder och andra metoder eller måttenheter, symboler, beteckningar och termer som skall användas eller andra liknande saker,
- 2) *nationell standard* en SFS-standard som fastställts av centralorganisationen för standardisering,
- 3) *standardisering* verksamhet som går ut på att utarbeta nationella, europeiska eller internationella standarder,
- 4) *nationell beredning av standarder* verksamhet som går ut på att utarbeta nationella standarder samt delta i utarbetandet av europeiska och internationella standarder,
- 5) *europeiskt standardiseringsorgan* Europeiska organisationen för standardisering (European Committee for Standardization, CEN), Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering (European Committee for Electrotechnical Standardization, CENELEC) och Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (European Telecommunication Standards Institute, ETSI),
- 6) *europeisk standard* en EN-standard som fastställts av ett europeiskt standardiseringsorgan,
- 7) *internationellt standardiseringsorgan* internationella standardiseringsorganisationen (International Organization for Standardization, ISO) och internationella elektrotekniska kommissionen

(International Electrotechnical Commission, IEC),

8) *internationell standard* en ISO- eller IEC-standard som publicerats av ett internationellt standardiseringsorgan.

9) *nationellt standardiseringsorgan* centralorganisationen för standardisering och de sammanslutningar som är behöriga att vara nationella representanter i europeiska och internationella standardiseringsorgan.

4 §

Ordnande av beredningen av standarder

Det system som behövs för den nationella beredningen av standarder består av centralorganisationen för standardisering och sammanslutningar som ingått avtal med den och som centralorganisationen kan anlita som hjälp när den sköter nedan föreskrivna uppgifter.

Centralorganisation för standardiseringen är Finlands Standardiseringsförbund SFS rf.

5 §

Centralorganisationen för standardiseringsuppgifter

Utöver vad som bestäms nedan skall centralorganisationen för standardisering

1) ansvara för den nationella administrationen av standardiseringen och organiseringen av ärenden i anslutning till denna,

2) se till att den nationella beredningen av standarder ordnas med beaktande av principerna i denna lag och principerna för internationellt standardiseringssamarbete samt meddela nödvändiga anvisningar för detta,

3) främja det nationella deltagandet i utarbetandet av europeiska och internationella standarder,

4) fastställa och upphäva nationella standarder,

5) hålla den nationella standardsamlingen tillgänglig samt se till att nationella och

europeiska standarder är tillgängliga på skäliga och rättvisa grunder,

6) upprätthålla informationstjänst och andra informationssystem med anknytning till standardisering,

7) förmedla information om standardisering och utvecklingen av standarder,

8) publicera referenser till standarder på det sätt som behövs för tillämpningen av Europeiska gemenskapens direktiv.

6 §

Precisering av uppgifterna för centralorganisationen för standardisering

Handels- och industriministeriet avtalar vid behov närmare med centralorganisationen för standardisering om skötseln av de uppgifter som åläggs den i denna lag.

7 §

Krav på standarder

En nationell standard skall uppfylla följande krav:

1) standarden skall vara ändamålsenlig,

2) standarden skall ha en hög grad av godtagbarhet,

3) standarden skall vara förenlig med andra standarder,

4) standarden skall ge möjlighet till teknisk innovation och konkurrens,

5) standarden skall överensstämma med motsvarande europeiska standard, om en sådan har fastställts,

6) standarden får inte diskriminera produkter av olika ursprung,

7) standarden får inte uppställa onödiga hinder för den internationella handeln,

En nationell standard skall upphävas, om den står i strid med motsvarande europeiska standard.

Genom förordning av ministeriet i fråga kan föreskrivas om undantag från kravet i 1 mom. 5 punkten och 2 mom. med beaktande av de villkor som nämns i direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter.

8 §

Representation i europeiska och internationella standardiseringsorgan

Centralorganisationen för standardisering sköter den nationella representationen i europeiska och internationella standardiseringsorgan tillsammans med andra nationella standardiseringsorgan.

9 §

Garantierna för god förvaltning

Den nationella beredningen av standarder skall vara frivillig, öppen och offentlig, och den skall i princip grunda sig på samförstånd. Dessutom skall beredningen vara ordnad så att olika parter har möjlighet att framföra åsikter.

Centralorganisationen för standardisering skall vid skötseln av sådana offentliga förvaltningsuppgifter som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag iaktta bestämmelserna i 1 mom. samt i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och språklagen (148/1922). Vad som i detta moment bestäms om centralorganisationen för standardisering gäller också andra nationella standardiseringsorgan när de sköter offentliga förvaltningsuppgift enligt denna lag.

När de sammanslutningar som avses i 4 § 1 mom. sköter offentliga förvaltningsuppgifter som hör till denna lags tillämpningsområde skall de iaktta bestämmelserna i 1 mom. och i de lagar som nämns i 2 mom.

10 §

Informationsförfarande

Centralorganisationen för standardisering och andra nationella standardiseringsorgan är skyldiga att

1) informera Europeiska gemenskapernas kommission samt de i bilagorna I och II till direktivet om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter angivna standardiseringsorganen

om sina standardiseringsprojekt samt på begäran tillställa dem utkast till standarder, 2) tillåta att de standardiseringsorgan som avses i 1 punkten deltar i standardiseringsprojekt, 3) på begäran överlämna hela eller delar av sitt standardiseringsprogram till kommissionen.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas dock inte på införandet av en nationell standard som överensstämmer med en europeisk eller internationell standard.

Närmare bestämmelser om informationsförfarandet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Iakttagandet av standarder

Att iaktta en standard är frivilligt, om inte något annat bestäms särskilt. Om det i en författning dock hänvisas till en standard, förutsätter detta att det som bestäms i 7 §, 9 § 1 mom. och 10 § har iakttagits i fråga om den.

Angående språket i standarder till vilka det hänvisas i författningar gäller vad som bestäms i därom givna lag 553/1989.

12 §

Statsunderstöd för standardisering

I statsbudgeten kan tas in ett anslag för beviljande av statsunderstöd för centralorganisationen för standardisering för de uppgifter som åläggs den i denna lag.

På statsunderstöd som avses i denna lag tillämpas statsunderstödslagen (688/2001).

13 §

Avgiftsbelagda prestationer

Centralorganisationen för standardisering tar på enhetliga grunder ut en avgift för standarder och andra på denna lag baserade prestationer. Avgiften motsvarar högst de totala kostnader som centralorganisationen orsakas av produktionen av prestationerna (*självkostnadsvärdet*). Det statsunderstöd

som beviljas centralorganisationen och dess övriga inkomster kan användas för att sänka avgifterna.

14 §

Styrning

Handels- och industriministeriet skall se till att den grundläggande standardiseringsstrukturen upprätthålls och utvecklas samt sörja för den övriga styrningen av standardiseringen.

15 §

Tillsyn

Handels- och industriministeriet övervakar att denna lag efterlevs. Handels- och industriministeriet har rätt att ålägga centralorganisationen för standardisering att vidta korrigering åtgärder om den eller en sammanslutning som med stöd av 4 § 1 mom. ingått avtal med den handlar i strid med denna lag. På motsvarande sätt har handels- och industriministeriet rätt att ålägga andra nationella standardiseringsorgan att vidta korrigering åtgärder, om de handlar i strid med denna lag.

16 §

Erhållande av upplysningar

Handels- och industriministeriet har rätt att av centralorganisationen för standardisering och andra nationella standardiseringsorgan få de upplysningar som behövs för tillsynen över att denna lag efterlevs.

Centralorganisationen för standardisering skall se till att den kan tillställa handels- och industriministeriet de upplysningar som behövs för tillsynen över efterlevnaden av denna lag från de sammanslutningar som avses i 4 § 1 mom.

17 §

Delegation

Handels- och industriministeriet kan vid behov inrätta en delegation för behandlingen av standardiseringsfrågor. Närmare bestämmelser om delegationen utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 . Genom denna lag upphävs lagen om standardisering (197/1942) jämte ändringar.

19 §

Övergångsbestämmelse

Med stöd av denna lag förblir följande författningar i kraft, tills något annat bestäms genom förordning av statsrådet:

- 1) statsrådets beslut om ordningsregler för sprängnings- och brytningsarbete (410/1986),
- 2) statsrådets beslut om halten av kromat i bygg- och murcement (593/1986).

Helsingfors den 18 oktober 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Handels- och industriminister *Sinikka Mönkäre*